

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ В РІЗНИХ СФЕРАХ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ INCLUSION IN DIFFERENT AREAS OF HUMAN LIFE

Бородіна Оксана Сергіївна

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
соціально-реабілітаційних технологій,*

Житомирський економіко-гуманітарний інститут Університету «Україна»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2777-2508>

borodina0202@gmail.com

Анотація. *Визначено, що в сучасному і рівноправному суспільстві всі громадяни (особи з інвалідністю, особи, що належать до національних меншин, маломобільні групи населення (МГН), люди похилого віку, малі діти, батьки з дітьми у дитячих візочках, особи низького чи високого зросту, зайвою вагою, вагітні жінки, представники ЛГБТ спільноти та інші) мають право на забезпечення всіх прав та основоположних свобод у різних сферах суспільного життя. З'ясовано інклюзивні аспекти життя людини, що охоплюють такі сфери як: освіта, професійна діяльність, сфера надання соціальних послуг, громадське життя, дозвілля тощо.*

Annotation. *It was determined that in a modern and equal society, all citizens (persons with disabilities, persons belonging to national minorities, people with reduced mobility, elderly people, small children, parents with children in strollers, persons of short or tall height, overweight, pregnant women, representatives of the LGBT community and others) have the right to ensure all rights and fundamental freedoms in various spheres of public life. The inclusive aspects of a person's life, covering such areas as: education, professional activity, the sphere of providing social services, public life, leisure, etc., have been clarified.*

Здійснюючи пошук інформації щодо поняття «інклюзія», може скластися враження, що воно стосується виключно осіб з інвалідністю. Проте, хибною є думка, що інклюзія потрібна лише людям з інвалідністю. Насправді перелік категорій, яким необхідна включеність у всіх сферах життя є набагато більшим: це і особи, що належать до національних меншин, маломобільні групи населення (МГН), люди похилого віку, малі діти, батьки з дітьми у дитячих візочках, особи низького чи високого зросту, зайвою вагою, вагітні жінки, представники ЛГБТ спільноти та інші. Кожен громадянин в сучасному і рівноправному суспільстві має право на забезпечення всіх прав та основоположних свобод людини у різних сферах суспільного життя.

Більшість сфер життя людини розраховані винятково на молодих, активних, здорових і сильних людей, при цьому потреби інших

категорій залишаються не поміченими. Нажаль, сьогодні існують цілі соціальні групи, які або не включені у суспільне життя за різних обставин або включені лише частково.

Перелік сфер життя, що повинні ґрунтуватись на принципі інклюзивності на багато ширший, а ніж можна було б собі це уявити. Інклюзивність не обмежується лише освітою, а безбар'єрність не обмежується лише пандусом. Інклюзивні аспекти життя людини охоплюють такі сфери як: освіта, професійна діяльність, сфера надання соціальних послуг, громадське життя, дозвілля тощо.

Сьогодні вже стало зрозумілим, що не варто недооцінювати необхідність і важливість організації інклюзивної освіти на всіх її рівнях: в дошкільних навчальних закладах, в закладах загальної середньої освіти, в закладах позашкільної освіти, в закладах професійно-технічної освіти та закладах вищої освіти. Вирішальна роль в ефективному забезпеченні інклюзивної освіти належить інклюзивно-ресурсним центрам [3–7].

Після здобуття відповідного рівня освіти постає питання професійної діяльності. Різні категорії населення стикаються з різноманітними проблемами на шляху до працевлаштування, а це питання з дискримінації за: віком, статтю, досвідом, станом здоров'я, релігією тощо. Саме тому роботодавець повинен створити відповідні умови праці, справедливий соціальний захист для того, щоб працівник мав змогу успішно інтегруватися та взаємодіяти з суспільством.

Важливим є включеність в громадське життя суспільства, мати право голосу, можливість брати участь у вирішенні важливих питань державного значення, бути почутим на рівні громади, країни і суспільства, можливість робити власний вибір самостійно, реалізувати особисті прагнення.

Поняття архітектурної інклюзивності та безбар'єрності визначено в державних будівельних нормах України щодо інклюзивності будівель і споруд містяться основні положення, що регламентують порядок вимог [2]: до земельних ділянок, зокрема до входів та шляхів руху, зовнішніх сходів і пандусів, паркувальних місць тощо; до планувальної організації будівель і споруд, а саме: входів та шляхів руху до будівель, комунікацій вертикальних та горизонтальних, внутрішніх сходів і пандусів, ліфтів та підйомників; до середовища життєдіяльності МГН — житлові приміщення і будинки, робочі місця та зони обслуговування відвідувачів у громадських будівлях і спорудах; до засобів безпеки, орієнтування, отримання інформації при користуванні середовищем, а сема: тактильні елементи доступності, сму-

ги, інформаційні покажчики, візуальні елементи доступності, інформаційні таблички, покажчики та інформатори, аудіо покажчики; до проектування будівель і споруд громадського призначення з урахуванням потреб осіб з порушенням слуху; до пожежної безпеки; до санітарно-гігієнічних вимог приміщень тощо.

На нормативах перерахованих вище має будуватись і розвиватись сфера дозвілля. Відпочинок є важливою частиною існування людини. Тому відвідування парків, скверів, пляжів, дитячих та спортивних майданчиків, кафе, кінотеатрів та елементарно громадських вбиралень має бути без бар'єрним для людей з інвалідністю, батьків з дітьми, МГН, людей похилого віку та інших, а не ставати ще одним випробуванням.

Важливість дотримання інформаційної (безперешкодне користування потрібною інформацією на рівні з іншими не докладаючи додаткових зусиль) та транспортної доступності (можливість скористатись громадським транспортом).

Враховуючи інклюзивність в різних сферах життя людини (освіта, професійна діяльність, сфера надання соціальних послуг, громадське життя тощо) ми будуємо інклюзивне суспільство, що враховує можливості та потреби всіх громадян без виключення. Інклюзивність в суспільстві це про можливість кожного його громадянина бути видимим і почутим, це про командний підхід у вирішенні проблемних питань [1]. Інклюзивність в різних сферах життя людини це можливість рівного доступу до благ суспільства і громадського простору.

Список використаних джерел

1. Бородіна О.С. Командний підхід при організації інклюзивного навчання. Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики: тези доповідей XXIII Міжнародної наук.-практ. конференції (м. Київ, 29–30 листопада 2023 р.). У II част. Ч. I. Київ : Університет «Україна», 2023. С. 221–223.
2. ДБН. Інклюзивність будівель і споруд. Київ, 2018. 64 с.
3. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : Постанова КМУ від 15 вересня 2021 р. № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.11.2024 р.).
4. Порядок організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти : Постанова КМУ від 10 квітня 2019 р. № 530 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 51, ст. 1735). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#n8> (дата звернення: 12.11.2024 р.).
5. Порядок організації інклюзивного навчання в закладах вищої освіти : Постанова КМУ від 10 липня 2019 р. № 635 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 59, ст. 2030). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/635-2019-%D0%BF#n8> (дата звернення: 12.11.2024 р.).

6. Порядок організації інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти : Постанова КМУ від 21 серпня 2019 р. № 779 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 69, ст. 2410). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/779-2019-%D0%BF#n11> (дата звернення: 12.11.2024 р.).

7. Порядок організації інклюзивного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти : Постанова КМУ від 10 липня 2019 р. № 636 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 59, ст. 2031). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/636-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.11.2024 р.).